

Budgetforlig for 2024: Næstved Kommune – En Ansvarlig Fremtid

1. Indledning:

Forligspartierne har i dette års budget søgt at værne om kernevelfærden. Økonomien er under pres, ikke kun i Næstved Kommune, men i alle landets kommuner. I budget 2024 har vi i forligskredsen taget ansvaret på os. Trods behovet for besparelser på flere af kommunens områder, har det været muligt at tilføje midler til en række centrale områder, som er afspejlet i kommunens vision ”Mærk Næstved”:

- 1. Børn- og unge udlever deres potentiale**
- 2. Byudvikling – en dynamo for vækst i hele kommunen**
- 3. Førende på erhverv og bæredygtighed**

Der skal også indledningsvis lyde en tak til alle, der har bidraget til, at vi i Næstved Byråd kunne vedtage et budget, som rækker frem og lægger vejen for de kommende års udvikling og kommunale kernerdrift. Forligspartierne har i fællesskab vist, at vi kan finde gode løsninger – selv i år, hvor økonomien er presset, og der er behov for også at stå sammen om de svære beslutninger. Det er en gensidig aftale, at puljerne på kulturområdet, Mærk Næstved-puljen, Puljen til diverse (Jordpuljen) og den centrale bufferpulje udmøntes bredt af budgetforligskredsen i fællesskab.

Partierne sætter desuden kursen mod det kommende års budget ved at bestille en række analyser ved direktionen og organisationen, som der skal afrapporteres på i det kommende budgetår. Det er af afgørende betydning for forligspartierne, at kommunen er gearret økonomisk og organisatorisk til fremtidens måde at drive moderne kommune på. De kommende år vil kræve modig og visionær politisk ledelse, for vi skal sammen udvikle vores fælles velfærd i Næstved - for at kunne bevare den i fremtiden.

Råderumsprocessen

Årets budgetlægning har i høj grad koncentreret sig om råderumsprocessen. Økonomiudvalget besluttede allerede den 3. maj 2022 at igangsætte en omfattende råderumsproces med det formål at få tilvejebragt et råderum til politisk prioritering.

Administrationen skulle beskrive råderumsforslag for i alt minimum 110 mio. kr. Administrationen har udarbejdet råderumsforslag for i alt ca. 130 mio. kr. Desværre har budgetudfordringerne i de to

udvalg været væsentlig større end forudset, så udvalgene har valgt forslag for i alt ca. 35 mio. kr. i Socialudvalget, samt ca. 11 mio. kr. i Børne- og Uddannelsesudvalget som kompenserende besparelser. Det har været en hård proces for de to udvalg, og forligspartierne anerkender det store arbejde og store ansvar, som udvalgene har taget ved at beslutte de store kompenserende besparelser.

Besparelserne er allerede implementeret eller er ved at blive implementeret, så de kan nå at få økonomiske effekt i år, hvor udvalgene også har budgetudfordringer. Disse forslag har dermed ikke været i samme høringsproces, som råderumsforslagene til budget 2024, hvor både medarbejderne i kommunen og borgere, foreninger mv. havde mulighed for at afgive høringssvar hen over sommeren.

Et flertal i byrådet har på budgetseminaret valgt råderumsforslag for i alt ca. 27 mio. kr., når de er fuldt indfaset. I forbindelse med budgetforhandlingerne er der yderligere valgt råderumsforslag for i alt ca. 7 mio. kr. (Se vedhæftede bilag med alle de indarbejdede råderumsforslag).

Forligspartierne ser frem til at organisationen i efteråret 2023 skal arbejde videre med økonomistyring, med fokus på gennemsigtighed, tækning på tværs og effekt i ydelserne for borgerne. Arbejdet resulterer i en revideret økonomisk politik samt reviderede økonomistyringsregler i foråret 2024. Erfaringerne fra råderumsarbejdet inddrages i det videre arbejde med økonomistyring. Partierne har et stort og vedholdende fokus på at implementere beslutninger fra budgetforliget, og de øvrige indsatser fra budgettet. Udvalgene skal derfor løbende modtage en status fra administrationen.

Modige beslutninger kræver stærkt politisk lederskab

Byrådets politiske lederskab handler om at sætte retning for Næstved Kommunes udvikling og sætte sig i spidsen for realiseringen af de politiske mål og visioner. Med visionen for vores kommune er vi nået et stykke vej, men der er også fremadrettet et behov for at træffe de nødvendige og modige beslutninger. Det kræver et stærkt og tillidsfuldt samarbejde i byrådet og en organisation der er gearet til at eksekvere på beslutninger. Med forventning om fortsat knappe økonomiaftaler, rekrutteringsudfordringer, og deraf pres på den kommunale velfærd er der behov for et stærkt politisk lederskab, som tager et tydeligt ansvar for kommunens udvikling, og leder og prioriterer den lokale velfærd og byudvikling.

Forligspartierne har et ønske om, at der fremadrettet er et stort fokus på at direktionen og organisationen kan eksekvere og udmønte de politiske beslutninger, og kan tilvejebringe de beslutningsoplæg og analyser, som er en nødvendig forudsætning for et tydeligt politisk lederskab.

Det kræver at byrådet holder sig til de store linjer, og giver direktionen og kommunens øvrige ledelse ro og mandat til at eksekvere de politiske beslutninger. Direktionen får således til opgave, at sikre

det nødvendige organisatoriske set-up, og vurdere om opgaver skal flyttes imellem områderne, for i endnu højere grad at højne opgaveløsningen i Næstved Kommune. Direktionen skal sikre rammerne for at de rette kompetencer og ressourcer er til stede i organisationen, så den nødvendige implementering af de politiske beslutninger lykkes. Direktionen skal i løbet af efteråret 2023 og foråret 2024 præsentere Økonomiudvalget for deres arbejde. Det vil forventeligt foregå i faser.

Forenkling og revision af politikker og strategier samt styring

Byrådet ønsker at den lokale ledelse har muligheden for at lykkes, og har et stort frirum til at lede og drive områderne. De lokale enheder ved, hvad der skal til, for at lykkes med kerneopgaven. Derfor ser vi som byråd også indad og ønsker en gennemgang af alle politikker og strategier i den kommunale forvaltning, så lederne og medarbejderne ikke skal navigere i et for stort antal af vedtagne politikker og strategier.

Gennemgangen skal resultere i konkrete anbefalinger til hvilke politikker og strategier, der ikke længere skal være gældende. Målet er at reducere antallet af politikker betydeligt. I stedet formuleres færre, men mere helhedsorienterede og tværgående politikker, som ikke nødvendigvis er knyttet op på specifikke fagudvalg.

Forligspartierne er optagede af, at alle borgerne mødes med en anerkendende tilgang, når de møder kommunen. Der skal ses på muligheder i stedet for begrænsninger, og borgerne skal føle sig hørt i dialogen med kommunen. Det tværgående perspektiv skal understøtte en helhedsorienteret og borgerorienteret tilgang i opgaveløsningen, så centrene og fagudvalgene ikke lukker sig om sig selv. Anbefalingerne skal præsenteres for Byrådet senest på junimødet i 2024.

Direktionen skal herudover komme med et oplæg til en forenklet styring, med fokus på indsatser og aftaler i budgetforliget. Oplægget til forenklet styring udarbejdes parallelt med organisationens arbejde med økonomistyring, så den samlede styring tænkes i en sammenhæng. Anbefalingerne præsenteres for Byrådet senest på junimødet i 2024.

Udmøntning af visionen - Mærk Næstved

1. Børn- og unge udlever deres potentiale

Kommunens børn og unge er et hovedfokus for forligspartierne. I Næstved Kommune VIL vi børnene og de unge – de skal have gode rammer for at vokse op og udvikle sig til hele mennesker, som lever og trives i vores fællesskab. Forligspartierne har således forventninger til arbejdet med kommunens børn og unge, både når det kommer til de første 1000 dage, den mentale trivsel og en sammenhængende ungeindsats.

De første 1000 dage

Forligspartierne er enige om, at der skal investeres i en tidlig og rettidig indsats. Vi ved, at en tidlig indsats er afgørende for børn og unge, som er i udsathed eller risiko for at komme det. Jo før vi sætter ind, jo større er chancen for at forhindre problemer i at opstå eller udvikle sig. De første 1000 dage er afgørende for, hvordan et barns liv former sig. Det er her, at grundlæggende sociale og adfærdsmæssige kompetencer udvikles. Det er også her, at børn er i udsatte positioner, eller i risiko for at komme det. Der kan f.eks. være helt op til to års forskel i børns sociale, sproglige og tidlige matematiske kompetencer allerede i 3-årsalderen. Forligspartierne ønsker et tydeligt fokus på de første 1000 dage, og investerer derfor 4 mio. kr. årligt til indsatserne i regi af Børne- og Uddannelsesudvalget. Den endelige udmøntning af midlerne sker således i udvalget.

Tidlig tværfaglig indsats (socialrådgivere på matriklerne)

I 2024 vil tidlig tværfaglig indsats på tværs af det samlede 0-18 års område være i fuld drift på alle skoler og dagtilbud. For at styrke dette yderligere ønsker forligspartierne at børnesagsrådgiverne (socialrådgiverne) bliver synlige på skolematrikler og dagtilbud.

Ved tilstedeværelse kan medarbejdere i almenmiljøet kigge forbi og drøfte bekymringer i anonym form med børnesagsrådgiver og få vejledning ud fra dette. Den endelige udmøntning sker i Børne- og Uddannelsesudvalget. Der afsættes årligt 1,5 mio. kr. til indsatsen.

Indsatser for børn og unge med psykisk mistrivsel

For at styrke indsatsen omkring børn og unges mentale trivsel, afsættes 1 mio. kr. årligt til indsatser på området. Partierne er enige om, at der i de kommende år skal arbejdes indgående med indsatser, som kan forbedre den mentale trivsel for børnene og de unge. Næstved Kommune har allerede indgået et samarbejde med Stime (Styrket Tværsektoriel Indsats for børn og unges mentale sundhed), og en tilførsel af midler kan booste indsatsen yderligere. Forligspartierne ønsker at Børne- og Uddannelsesudvalget samt Sundhed- og Forebyggelsesudvalget sammen udmønter midlerne på 1 mio. kr. Ligeledes ønskes det undersøgt, hvorvidt yderligere foreninger som Head Space fremadrettet kan bidrage til indsatsen.

En sammenhængende ungeindsats

I Næstved Kommune har vi ambitioner for vores børn og unge, og vi tager opgaven på os. Det er vores overbevisning, at en mere sammenhængende ungeindsats og en styrket forbyggende indsats på fritids- og klubområdet kan være med til at sikre, at ingen unge falder mellem to stole. Partierne

ønsker at der gennemføres en hurtig analyse af fritidsområdet (3. - 6. klasse) i regi af Børne- og Uddannelsesudvalget.

En sammenhængende ungeindsats skal spille aktivt sammen med fritidsområdet, Ungdomsskolen, med alle foreningerne, civilsamfundet og beskæftigelsesområdet. Forligspartierne ønsker ud fra et helhedsperspektiv at samle en række eksisterende indsatser i en ny organisatorisk enhed på centerniveau og skabe en sammenhængende og helhedsorienteret ungeindsats.

Den nye organisatoriske enhed og en mere håndholdt tilgang skal indebære, at den unge oplever at blive mødt af én indgang til kommunen. Én indgang, der guider den unge og familien og tænker tværgående, så unge mennesker og deres forældre ikke skal opleve, at de på egen hånd skal finde vej mellem de forskellige tilbud.

Forligspartiernes mål er, at flere får en 9. klasses afgangseksamen, at flere får en ungdomsuddannelse, at flere får et fritidsjob, og at andelen af unge under 30 år, som hverken har fodfæste i uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet markant falder over en årrække.

Formålet med ungeindsatsen er dermed i høj grad at sikre, at de unge får en ungdomsuddannelse, fordi en ungdomsuddannelse er vejen til både trivsel, beskæftigelse og selvforsørgelse. Ligesom partierne prioriterer et inspirerende studiemiljø.

I forbindelse med oprettelsen af enheden er der behov for at tilføre udviklingskraft, at iværksætte nye indsatser samt at evaluere løbende. Direktionen får til opgave at præsentere Økonomiudvalget og Byrådet for en sammenhængende ungeindsats, som samles i et nyt center (Unge og Uddannelse), som hører under Børne- og Uddannelsesudvalgets ressort. Der afsættes til denne opgave 0,5 mio. kr. i 2024 og 1,5 mio. kr. årligt fra 2025 og frem.

2. Byudvikling – en dynamo for vækst i hele kommunen

Næstved by er centrum for detailhandel, oplevelser og boligudbygning for hele kommunen. En stærk hovedby driver vækst – også regionalt. Bymidten spiller en afgørende rolle som omdrejningspunkt herfor, og byrådets bymidtestrategi står fortsat centralt i en fortsat udvikling af bymidten. Et væsentligt element i bymidtestrategien er at øge antallet af boliger i bymidten. En fortætning af bymidten og byudviklingen af Rådmandshaven understøtter på den korte bane dette mål, mens byudviklingen af de nuværende havnearealer på lidt længere sigt udgør et særligt potentiale for at styrke sammenhæng mellem natur, by og vand.

Næstved har potentialet til et større bosætningseventyr, og meget er hidtil lykkedes. Kommunen er i stigende vækst, og vi byder hvert år velkommen til nye borgere og nye virksomheder. Store investeringer i infrastrukturen er planlagt. De styrker kommunens muligheder for at fastholde og

tiltrække borgere og virksomheder. Men vi vil endnu mere. Vi vil tiltrække børnefamilier til Næstved Kommune.

Med byudviklingen af bymidten og Rådmandshaven – og senere havnen samt aktuelt Stenlængegård udbydes et varieret udbud af såvel byboliger som haveboliger. Det kræver langsigtet planlægning og styring, herunder tilbageholdenhed med udlæg og udbud af andre byggemuligheder i byen.

Aktiviteter omkring havnen

Byrådet har allerede i konstitueringen nedsat et udvalg fra årsskiftet, som skal arbejde med et beslutningsgrundlag for en ny bydel på de nuværende havnearealer imellem land og havn. Bydelen i Næstved skal være en ny bydel med attraktive, moderne boliger, byhaver, liv og luft. Det nye byområde ligger direkte ud til kanalen og til den anden side ligger Næstveds historiske centrum med de mange butikker og kulturtilbud. Der afsættes 200.000 kr. til udvalget arbejde med midlertidige aktiviteter, hvor ungdomsskolen og ungerådet med fordel kan inddrages i arbejdet.

Detailhandelsundersøgelse

Partierne ønsker endvidere at fremtidssikre Næstved som en pulserende handelsby, til dette arbejde ønskes en ny detailhandelsundersøgelse. Forligspartierne afsætter 350.000 kr. til gennemførelse af undersøgelsen i 2024.

Arena Næstved

Forligspartierne ønsker at der skal være adgang til meningsfulde fællesskaber i forhold til Folkeoplysningsloven samt give adgang til sportslige og kulturelle oplevelser til glæde for foreninger, kommunale institutioner og borgere i Næstved Kommune.

I den forbindelse spiller Arena Næstved en vigtig rolle som åbent, sportsligt og kulturelt samlingssted, hvor Næstved Kommunes borgere kan have deres naturlige gang, og som medvirker til at fremme kultur, idræt, sport og en sundhedsfremmende livsstil i Næstved Kommune.

Den nye partnerskabsaftale for 2024 med Arena Næstved skal desuden fremme samarbejde og netværk mellem de forskellige aktører indenfor fritid, kultur, sport, erhvervsliv og kommune. Budgettet løftes med 2 mio. kr. årligt fra 2024.

Det er forligspartiernes intention, at midlerne afsættes helt eller delvist efter en dialog med arenaen, hvor der drøftes målsætninger for arenaens kommende arbejde, herunder arenaens eget bidrag til udviklingen.

Styrkelse af fritidsområdet

Forligspartierne blev i forbindelse med budgetlægningen for 2023 enige om at nedsætte lokalelejen for foreninger, primært for unge under 25 år. Kommunens finansiering af lokalelejen blev hævet fra 80 til 85% for at tilgodese foreningslivet.

Forligspartierne er enige om at hæve kommunens finansiering af lokalelejen endnu mere fra 2024. Det gælder forsat primært for unge under 25 år, og fra 2024 vil kommunens finansiering udgøre 90%, svarende til en ekstra tilførsel af midler til kulturområdet på 1,5 mio. kr. Taksterne på lokale- og baneleje fastholdes uændret i 2024.

Forligspartierne afsætter også penge til en foreningskonsulent på 600.000 kr. årligt.

Ungdomskulturen er stor del af Næstveds DNA og med budget 2024 bliver festivalerne Næverland og Næstved Kunstbyfestival en del af kommunens faste budget. Budgettet til festivalerne på 500.000 kr. findes på Kultur- og Idrætsudvalgets ramme.

3. Førende på erhverv og bæredygtighed

Næstved er en handelsby og én af de største erhvervskommuner i Region Sjælland målt på antal virksomheder. Det forpligter. Vi vil derfor udvikle den løbende dialog med erhvervslivet om deres behov og udviklingsmuligheder, og hvordan vi i fællesskab bedst kan imødekomme disse i Næstved Kommune, herunder understøtte en grøn omstilling af virksomhederne.

I Næstved Kommune vil vi gerne føre en ambitiøs erhvervspolitik med øjnene på fremtiden. Virksomheder skal trives og udvikle sig her. Og vigtigst af alt skal de møde en administration, et Ressource City og et Næstved Erhverv, som er en aktiv medspiller – som ser mulighederne sammen med dem. For at det kan blive en realitet, bliver vi nødt til at kigge vores tilgang til virksomheder efter.

Forligspartierne ønsker, at direktionen står i spidsen for en ambitiøs handleplan, som kan udmønte erhvervspolitikken i Næstved Kommune, herunder sikre at tilgangen til virksomhederne er samarbejdsorienteret, nysgerrig og hurtig. Handleplanen for erhvervspolitikken skal forelægges Økonomiudvalget senest i januar 2024.

Direktionen får ligeledes til opgave at sikre det nødvendige organisatoriske set-up i forhold til at udmønte den ambitiøse erhvervspolitiske satsning. Forligspartierne ønsker en vurdering af, om opgaver og ressourcer skal flyttes imellem områderne til gavn for opgaveløsningen.

Næstved Erhverv

Forligspartierne anerkender Næstved Erhvervs store arbejde, og den store værdi de skaber sammen med vores virksomheder. Til dette arbejde tilføres Næstved Erhverv 800.000 kr. årligt.

Ressource City

Partierne anerkender det fine arbejde som Ressource City er medvirkende til, og den grønne omstilling er mere afgørende end nogensinde. Til dette arbejde tilfører forligspartierne Ressource City 500.000 kr. årligt

Styrke byggesagsbehandlingen

Byggesagsbehandlingen og ikke mindst tiden, det tager at få en byggetilladelse, er en afgørende faktor for alt byggeri, ikke mindst byggebranchens byggerier, hvorfor denne parameter da også indgår i DI's årlige måling af kommunernes erhvervsvenlighed med vægt. For fortsat at fastholde og styrke byggesagsbehandlingen afsættes der 650.000 kr. årligt til en ekstra byggesagsmedarbejder.

Friluftstrategi

Der afsættes 500.000 kr. til udmøntningen af friluftstrategien og naturpolitikken. Den konkrete udmøntning sker i regi af Klima, Miljø- og Friluftsturismeudvalget.

Skovrejsning

I Næstved Kommune ønsker forligspartierne at sætte yderlige skub i skovrejsning, da vi såvel ønsker at værne om vores skove og forøge skovarealet, i samarbejde med Klimaskovfonden og Staten. Både til gavn for klimaet og til rekreative områder.

4. Øvrige områder

De bedste tilbud til kommunens borgere

Forligspartierne ønsker en samlet gennemgang af kommunens tilbudsvifte. Det skal ske med en afrapportering til Økonomiudvalget senest på junimødet i 2024.

Målet er at tilvejebringe et samlet overblik over, hvilke tilbud der findes på alle områderne samt drift og styring af tilbuddene. Herunder i særdeleshed: Hvilke tilbud er politisk besluttet, lovbundne og hvilke tilbud er udviklet som områdets eller virksomhedens selvstændige udvikling af egne tilbud. Der ønskes en særlig opmærksomhed på overlappende tilbud og fokus på et styrket kommunalt samarbejde om tilbud f.eks. i forhold til små målgrupper, og tværsektorielt samarbejde mellem kommunerne og regionen.

Beskrivelsen af tilbudsviften skal resultere i, at der peges på indsatsområder og forbedringstiltag, der samlet set kan sikre en omkostningseffektiv, kvalitetsorienteret og tilpasningsdygtig tilbudsvifte og drift for de nævnte områder. Forligspartierne ønsker at sikre en øget værdi for borgerne af den kommunale indsats. Direktionen skal vurdere, om der skal benyttes ekstern hjælp til arbejdet, dette skal i givet fald finansieres af direktionens udviklingspulje.

Velfærden skal sikres

Udgifterne på ældreområdet, handicapområdet samt børn og ungeområdet er steget markant i de seneste år. Det er gældende i alle landets kommuner. I Næstved Kommune har der specielt været pres på udgifterne på ældreområdet og på handicapområdet. Det skyldes primært en væsentlig stigning i antal visiterede timer grundet flere ældre og mere komplekse plejebenhov, samt udgifter til sygepleje og hjælpemidler.

Børne- og Uddannelsesudvalget og specielt Socialudvalget har igennem forårets budgetlægning for 2024 måttet træffe nogle meget vanskelige beslutning om besparelser, for at kunne kompensere for de kraftigt stigende udgifter.

Socialudvalget har besluttet kompenserende besparelser for i alt ca. 35 mio. kr. for budget 2024, og Børne- og Uddannelsesudvalget har besluttet besparelser for i alt ca. 11 mio. kr. for budget 2024.

Forligspartierne anerkender udvalgenes svære arbejde med at finde løsninger for de store budgetudfordringer. Udvalgene er ikke helt i mål, med de kompenserende besparelser, og der resterer fortsat forventede budgetudfordringer på ca. 17 mio. kr. i Socialudvalget og ca. 3,5-7 mio. kr. i Børne- og Uddannelsesudvalget.

Forligspartierne finder det nødvendigt at tilføre de to udvalg et højere budget, for at komme helt i mål med at overholde budgetrammen for 2024 og i de kommende år. Børne- og Uddannelsesudvalget tilføres derfor varigt 3,5 mio. kr. fra 2024, og Socialudvalget tilføres 17 mio. kr. fra 2024 og 2025. Fra 2026 er den foreløbige økonomiske tilførsel til Socialudvalget sat ned til 10

mio. kr. årlig i forventning om at analysen af området vil resultere i optimering af den økonomiske situation. Forligspartierne foretager en ny vurdering af dette i forbindelse med budget 2025. Forligspartierne har således en forventning om, at udvalgene fremadrettet overholder budgetrammerne.

Klub Næstved

Partierne ønsker at udvikle Klub Næstved med et særligt fokus på, at få de unge ind i foreningslivet. Der afsættes midler svarende til en halv stilling på 250.000 kr. årligt.

Herreløse katte

Forligspartierne ønsker at tilbagekøbe forslaget om Herreløse Katte med 50.000 kr., og fortsætte arbejdet med at indfange dem, så de får muligheden for et godt liv.

Servicebufferpulje

Den afsatte pulje under Økonomiudvalget på 22 mio. kr., som er reserveret til at tilbagebetale en for stor finansiering af beskæftigelsesområdet, bliver budgetteret som en serviceudgift. Herved vil den udgøre en såkaldt servicebufferpulje, som kan modsvare et forbrug af overførte overskud fra 2023 til 2024. Når disse overskud anvendes i løbet af 2024, vil det udgøre en overskridelse af kommunens serviceramme. Det vil servicebufferpuljen kunne modsvare, da puljen er budgetteret som en serviceudgift. Puljen vil uændret blive anvendt til den forventelige tilbagebetaling af for høj finansiering til staten ved midtvejsreguleringen for 2024, som besluttet i Økonomiudvalget i august 2023.

Bufferpulje under Økonomiudvalget

Der afsættes 25 mio. kr. i bufferpulje i 2024. Puljen afsættes under Økonomiudvalget, og kan anvendes til at dække budgetudfordringer, som udvalgene ikke selv har mulighed for at dække. Udvalgene skal fortsat selv dække budgetudfordringerne, som hidtil. Hvis der opstår en situation, hvor udvalget bliver særligt ramt af uforudsete budgetudfordringer, vil Økonomiudvalget i kunne beslutte at dække en del af udfordringerne. Puljen er kun afsat i 2024, og Økonomiudvalget har derfor kun mulighed for at hjælpe udvalgene med en eventuel delvis dækning af udfordringerne i 2024, men forudsætning om at udvalget selv løser budgetudfordringerne fra 2025.

Puljen finansieres af en overførsel af den statslige finansiering, som Næstved Kommune fik i 2023 til øgede prisstigninger fra 2022 til 2023. Beløbet overføres i forbindelse med driftsoverførslerne i marts 2024. Puljen er således ikke en del af kommunens serviceramme (oprindeligt budget 2024).

Anvendelse af puljen skal aftales blandt forligspartierne, og evalueres ved udgangen af 2024 af forligspartierne.

6 mio. kr. af de indefrosne overskud fra 2023 budgetteres i 2024

Kommunens virksomheder fik indefrosset halvdelen af deres overskud, som blev overført fra 2022. De indefrosne overskud udgør 17,3 mio. kr., og de blev indefrosset for at modvirke at kommunens virksomheder brugte alle de overførte overskud fra 2022 i 2023. Det ville medføre store problemer for kommunens overholdelse af servicerammen. Forligspartierne er enige om, at 6 mio. kr. af de indefrosne overskud budgetteres i 2024, med forventning om at de anvendes i 2024. De resterende 11,3 mio. kr. overføres fra 2023 til 2024.

Analyse af udviklingen af udgifterne samt demografien på ældreområdet

Den demografiske fremskrivning viser, at antallet af ældre borgere med plejebenhov vil stige markant de kommende år. Samtidig sker der en tydelig opgaveglidning fra det øvrige sundhedsvæsen til kommunerne, og endelig er området præget af stigende problemer med at sikre det nødvendige antal medarbejdere.

Der igangsættes derfor et omfattende analyse- og udviklingsarbejde, der både skal sikre en effektiv drift af ældreplejen men også understøtte reorganiseringen af området i retning af mere tværfaglige og selvstændige teams, der kan sikre kvaliteten omkring den enkelte borger. Der afsættes i alt 750.000 kr. til arbejdet i 2024. Analysen skal afrapporteres til Økonomiudvalget senest i juni 2024. Kommissoriet behandles i både Socialudvalget og i Økonomiudvalget.

Den nære sundhed (genoptræning)

Flere og flere danskere bliver opereret og behandlet i vores sygehusvæsen. Men det sætter et betydeligt pres på Næstved Kommunes genoptræningsområde. Der skal arbejdes med fleksible og digitale løsninger. Der bevilliges således 1 mio. kr. til genoptræningsområdet i 2024, stigende til 1,5 mio. kr. fra 2025.

Nye plejeboliger – friplejehjem

Den demografiske udvikling medfører, at antallet af +85-årige vil stige med 70 pct. i de kommende ti år. Derfor skal der bygges flere plejeboliger. Forligspartierne er enige om, at etablering af friplejehjem udgør en vigtig del af udbygningen, og at der skal samarbejdes med private leverandører. Placeringen af såvel nye plejeboliger som et friplejehjem skal med skyldig hensyntagen til driften understøtte den ovenfor nævnte byudvikling. Direktionen skal derfor fortsætte dialogen med mulige investorer omkring placering og vilkår i øvrigt i forventning om en endelig aftale.

Arne-pensionen (Center for Arbejdsmarked)

Forligspartierne noterer sig, at forudsætningen bag jobcentreres medfinansiering af Arne-pensionen er, at kommunerne skal reducere yderligere i udgifterne til administration og aktivering. Den anden delaftale vedrørende Arne-pensionen medfører blandt andet, at Næstved Kommune skal reducere udgifterne med ca. 3,6 mio. kr. som følge af en generel rammebesparelse årligt.

Udgifterne skal reduceres i Center for Arbejdsmarked. I forbindelse med råderumsbesparelserne er der reduceret med 3 årsværk i Center for Arbejdsmarkeds administration. De honorerer dermed en del af besparelsen. Den sidste del af besparelsen på 1,66 mio. kr. årligt reduceres i det samlede budget under Center for Arbejdsmarked fra 2024.

Pensionsindbetalinger sænkes med 5 mio. kr.

Kommunens opsparing gennem bonuskontoen hos Sampension anvendes til at spare 5 mio. kr. årligt fra 2024 på aconto indbetalinger (præmier) til forsikringsdækning af tjenestemandspensioner. Dette er muligt, da kommunen har en solid opsparing på bonuskontoen i Sampension, som kan anvendes til at nedsætte acontobetalingen.

Bonuskontoen er løbende steget over det seneste årti, primært som følge af Økonomiudvalgets beslutning i 2015, hvor kommunen frasagde sig de tidligere besluttede garantier. Herved har Sampension kunnet investere kommunens pensionsmidler langt mere fordelagtigt.

Administrative besparelser – en rammebesparelse på ledelse

I forbindelse med råderumsarbejdet, er der samlet set sparet 16 mio. kr. på administrative opgaver og funktioner, når de besluttede besparelser er fuldt indfaset i 2026/27. En stor del af besparelsen

er sendt til staten, som i alt har reduceret kommunernes bloktilskud med 700 mio. kr. i 2024, svarende til 10 mio. kr. i Næstved. Besparelserne svarer til ca. 28 administrative årsværk.

Forligspartierne har på baggrund af kommunens pressede økonomi desuden besluttet, at der indføres en rammebesparelse på 2 mio. kr. på ledelse, centralt og decentralt, som skal udmøntes i organisationen fra 2025. Besparelsen er på 0,5 mio. kr. i 2024. Direktionen får til opgave at udmønte besparelsen på ledelse.

Den attraktive arbejdsplads

Forligspartierne ønsker at prioritere den attraktive og fleksible arbejdsplads, og investere i det gode arbejdsmiljø for vores ansatte. Der investeres 1 mio. kr. om året fremadrettet. Investeringen finansieres af Investeringspuljen varigt.

Partierne er ligeledes optaget af at fjerne unødigt bureaukrati for vores medarbejdere. Alle fagudvalg inviterer derfor de relevante MED-udvalg i organisationen, og opstarter en dialog om unødvendige regler og overadministration.

Kollektiv trafik

Forligspartierne er opmærksomme på at den kollektive trafik er udfordret i de kommende år, og vil drøfte dette i 2024, blandt andet om der er busruter, der kan erstattes af Flextrafik. Udfordringerne og planen drøftes i første omgang i Plan-, Miljø- og Friluftsturismeudvalget.

Automatiske reguleringsmodeller på nogle af områderne

Næstved Kommune har reguleringsmodeller for nogle af områderne, ud fra politisk godkendte modeller. Nogle af områderne reguleres ud fra demografiændringer, mens andre reguleres ud fra væksten i udgifterne på området.

Forligspartierne anbefaler at Økonomiudvalget/Byrådet tager en principiel drøftelse af, hvor meget de forskellige områder skal reguleres for automatisk, og dermed have finansiering til af kommunekassen, contra hvor meget udvalgene selv skal finde finansiering til og løsninger på. Dette foretages i første omgang via en temadrøftelse i Økonomiudvalget i slutningen af 2023, og efterfølgende for hele byrådet i forbindelse med drøftelse af en ny økonomisk politisk og revurderes regler for økonomistyring.

Anlægsbudgettet

Økonomiaftalen mellem Regeringen og KL har fortsat lagt nogle stramme bånd på kommunerne, især på anlægsområdet. Den samlede anlægsramme for 2024 er fastlagt til 19,3 mia. kr.

Byrådet fastlagde et nyt 10-årigt anlægsbudget for 2023-2032 i forbindelse med sidste års budgetlægning. Det er meget store træk det samme anlægsbudget, der er videreført.

Der er i løbet af 2023 fremrykket enkelt anlægsprojekter fra 2024 og 2025, hvilket har forbedret budgetbalancen i de to år. Til gengæld får kommunen gennemført flere anlægsprojekter i 2023.

Det samlede anlægsbudget er på ca. 856 mio. kr. brutto over de kommende fire år. De største anlægsprojekter er opførelse af ny svømmehal, nye daginstitutioner og investeringer på miljøområdet.

Forligspartierne er enige om at flytte 20,7 mio. kr. af anlægsbudgettet til ny daginstitution i Nord fra 2024 til 2025. De ca. 25 mio. kr. i anlægsforbrug, der kan nå at blive anvendt i 2024, er afsat i 2023 og vil blive anlægsoverført fra 2023 til 2024.

Forligspartierne er herudover enige om at flytte anlægsprojektet med at etablere et nyt sundhedscenter fra 2024/25 til 2027/28, da projektet ikke kan nå at blive sat i gang i 2024. Der flyttes dog kun 14 mio. kr. fra 2024 til 2027, ud af budgettet på 15,6 mio. kr. De resterende 1,6 mio. kr. i 2024 anvendes til midlertidig løsning på lokaler i Sundhedscentret.

Herudover er forligspartierne enige om at fremrykke 3 mio. kr. af Kultur- og Idrætsudvalgets anlægsmidler fra 2026 til 2024, til den resterende finansiering af en ny kunstgræsbane i Toksværd.

Endelig fremrykkes 2 mio. kr. af skolernes facilitetsplan fra 2027 til 2024.

Forligspartierne prioriterer 250.000 kr. til skraldespande fra de afsatte anlægsmidler til bymidten, da byens skal fremstå ren og pæn.

Der har været og er fortsat rigtig mange gode, nødvendige og spændende anlægforslag, som kommunen forhåbentlig får mulighed for at gennemføre i de kommende års budgetlægninger. Indtil videre er forligspartierne enige om den kommende 10-årige investeringsoversigt, som fremgår af bilaget til budgetforliget.

Etablering af torv i ny bydel

Der etableres et nyt torv for den nye bydel på Stenlængegårdsområdet. Svømmehallen ligger centralt placeret i Stenlængegårdsområdets tættere byområde ved stationen, hvor lokalplanen foreskriver anlæg af torv, hvorfra der blandt andet er adgang til svømmehallen. Herudover etableres servicevej og tværgående stier. Forligspartierne er enige om at afsætte 8,5 mio. kr. i 2024 til

etablering af det nye torv. Desuden ønsker partierne at afsætte maks. 500.000 kr. til kunst i svømmehallen. De 100.000 kr. finansieres fra den afsatte pulje til kunst under Kultur- og Idrætsudvalget. Partierne ønsker at vores kreative ungemiljø og innovative kunstnere er med til at udsmykke den kommende svømmehal.

Grundkapitalindskud til seniorboliger

Partierne ønsker gode, forskellige og moderne boliger til vores seniorer. Det at bo i et fællesskab er med til at reducere ensomheden for de ældre medborgere. Til det arbejde afsættes et grundkapitalindskud på 10 mio. kr. til seniorboliger, finansieret af pulje til diverse (jordpulje) fra 2023.

Budgettemaanalyser og øvrige indsatser

Der er i budgetforliget besluttet en række budgettemaanalyser og øvrige indsatser, som skal ligge klar til budgetlægningen for 2025 i juni 2024. Der er enkelte indsatser, hvor der er andre frister:

- Revision af politikker og strategier samt vurdering af organisering og eksekvering
- Etablering af en ny samlet ungeindsats, herunder helhedsorienteret rådgivning
- Samlet gennemgang af kommunens tilbudsvifte på velfærdsområderne (ekstern bistand)
- Handleplan for erhvervspolitik, herunder organisering af opgaver og kompetencer
- Analyse af udgifterne og demografien på ældreområdet (ekstern bistand)
- Flere plejeboliger, herunder konkret anvisning af placering og operatør af et friplejehjem
- Analyse af brugen af private leverandører, herunder muligheder for udlicitering

Forligspartierne anerkender behovet for en øget analysekapacitet i organisationen til at medvirke til gennemførelse af de besluttede budgettemaanalyser. Det er forventningen, at der også vil være behov for analyser og omlægninger i de kommende år. Forligspartierne afsætter derfor 650.000 kr. årligt til ansættelse af en analysekonsulent.

Nye skøn for grundværdier medfører et uventet stort tab af indkomster i 2024

Vurderingsstyrelsen har udsendt nye skøn for grundskyld for 2024, hvilket medfører en mindre indtægt på 17,3 mio. kr. i 2024, og 6,6 mio. kr. i 2025; 6,1 mio. kr. i 2026 samt 5,0 mio. kr. i 2027. Næstved Kommune er en af de kun 14 kommuner, der får lavere grundskyldsindtægter som følge af de nye grundværdier.

Udmeldingen fra staten er at de nye grundværdier fortsat er usikre, men at det er det mest realistisk skøn for øjeblikket. Forligspartierne udtrykker stor utilfredshed med den markante økonomiske ændring fra staten så sent i budgetlægningen. Der er dog ikke et bedre grundlag at budgetteret indtægterne på, på nuværende tidspunkt. Kommunen må derfor acceptere de lavere grundskyldsindtægter.

Nye lån for 16 mio. kr. i 2024

Næstved Kommune har igennem de seneste år ikke optaget ret mange lån. Til gengæld afvikler kommunen en del af de lån, som er optaget igennem de seneste mange år. Det medfører en stor nettoafvikling af gælden, som efterlever kommunens økonomiske politik.

Der er mulighed for at budgettere med et nyt lån på 16 mio. kr., som skyldes at alle har kunnet indefryse en eventuel stigning i ejendomsskatten. Staten har givet mulighed for at kommunerne kan optage lån, svarende til disse indefrysninger, så kommunernes likviditet ikke forringes. Næstved Kommune forventer at kunne optage lån for 16 mio. kr. i 2024. Disse lån er oprindeligt budgetteret i 2023, men hjemtages først i 2024.

Denne ordning vil fremadrettet ikke være et mellemværende mellem borgerne og kommune, da staten overtager opkrævning af ejendomsskat fra 1/1-24.

Afdrag på lån reduceres

Forligspartierne noterer sig, at Næstved Kommune afdrager markant på kommunens langfristede gæld. Det er i tråd med den økonomiske politik. Afdrag på vores eksisterende lån er dog kraftigere end den økonomiske politik fastlægger, da Næstved Kommune ikke optager mange nye lån. Forligspartierne har besluttet, at de nye lån, der optages i 2024-28, optages som stående lån uden afdrag. Det medfører en besparelse på afdrag på 0,5 mio. kr. i 2024, stigende til 1,5 mio. kr. i 2027.

Nye vækstkøn fra staten og opgjorte 2022-indkomster

Staten har udsendt en ny økonomisk redegørelse, hvor kommunernes indkomstskatteindtægter vurderes lidt højere end i maj 2023, hvor den seneste økonomiske redegørelse blev offentliggjort.

Herudover er borgernes indkomster for 2022 efterhånden ved at være endeligt opgjort.

Begge forhold medfører nye skøn for kommunernes indkomstskatter for 2024 og de efterfølgende år. Indkomsterne ændrer sig ikke i 2024, da forligspartierne er enige om at vælge statsgaranti. Til gengæld medfører de nye skøn, at skatteindtægter, tilskud og udligning i alt opjusteres med 4,0 mio. kr. i 2025, nedjusteres med 8,5 mio. kr. i 2026 og nedjusteres med 9,0 mio. kr. 2027. Forværringen

i 2026 og 2027 skyldes at vækstskønnet er sat op for hele landet, men Næstved Kommunes skatteindtægter ligger under landsgennemsnittet, og derfor "taber" kommunen på udsigten til højere indkomster på landsplan.

Budgetforliget overholder den økonomiske politik i 2024

Overskuddet på den ordinære drift er på ca. 190 mio. kr. i 2024, ca. 187 mio. kr. i 2025, ca. 189 mio. kr. i 2026 samt ca. 200 mio. kr. i 2027. Den økonomiske politik fastlægger at overskuddet på den ordinære drift skal være på minimum 190 mio. kr.

Bruttoanlægsbudgettet er på mere end det fastsatte minimumsbeløb på 130 mio. kr. i alle budgetårene. Anlægsbudgettet er på ca. 186 mio. kr. i 2024, 212 mio. kr. i 2025, 237 mio. kr. i 2026 og 220 mio. kr. i 2027.

Kommunens likviditet er på mere end 350 mio. kr. i alle årene, selvom der anvendes en del af kassebeholdningen i budgetforliget. Likviditeten forventes at være på ca. 630 mio. kr. ved udgangen af 2023. Likviditeten forventes at falde til ca. 560 mio. kr. ved udgangen af 2024 med dette budgetforlig.

Reduktion i kommunens nettogæld forventes at være på ca. 186 mio. kr. i denne byrådsperiode (ultimo 2021 til ultimo 2025). Det overholder dermed den økonomiske politik, som fastlægger at gælden skal reduceres med minimum 150 mio. kr.

Serviceudgifter

Kommunens serviceudgifter udgør 4,172 mia. kr., hvilket er ca. 6 mio. kr. over kommunens tekniske serviceramme, som er udmeldt i forbindelse med økonomiforhandlingerne. Næstved Kommune har igennem en lang række år haft serviceudgifter, der ligger markant under kommunens andel af hele landet. Kommunen er afhængig af, at de øvrige kommuner fastlægger et budget, der samlet set, er under den samlede serviceramme fra økonomiaftalen. Hvis det ikke lykkes kommunerne at overholde den samlede serviceramme, bliver det samlede bloktilskud reduceret for et tilsvarende beløb.

Hvis den samlede overholdelse af rammerne for landet kommuner, er afhængig af, at Næstved Kommune (og andre kommuner) teknisk kan flytte på nogle af budgetterne mellem service og anlæg, eller andre tekniske ændringer, er forligspartierne indstillet på dette. Det ændrer ikke de konkret afsatte beløb.

Eventuelle ændringer i budgetforliget kan kun ske ved enighed i forligskredsen.

Alle beløbsmæssige ændringer til budgettet kan ses i bilag 1. Alle de valgte råderumsforslag kan ses i bilag 2.

Næstved den 21. september 2023

Carsten Rasmussen
Socialdemokratiet

Linda Frederiksen
Socialdemokratiet

Kenneth Sørensen
Venstre

Cathrine Riegels Gudbergesen
Venstre

Rune Kristensen
Det Konservative Folkeparti

Anette Brix
Det Konservative Folkeparti

Lars Hoppe Søe
Radikale Venstre

Andreas Pourkamali
Radikale Venstre

Githa Nelander
Nye Borgerlige

Kasper Schneider
Liberal Alliance

Jette Leth Buhl
Socialistisk Folkeparti

Tommy Lindegaard
Enhedslisten

Nickolai Hamann
Dansk Folkeparti

Sebastian Mylsted-Schenstrøm
Danmarksdemokraterne